

Öll börn eru mikilvæg
Barnasáttmáli Sameinuðu
þjóðanna lögfestur á Íslandi

Morgunverðarfundur 20.
nóvember 2013

Pólskt, víetnamskt, danskt eða íslenskt ungmenni á Íslandi? Hvernig líður þeim?

Eyrún María Rúnarsdóttir, emr@hi.is

stundakennari á Menntavísindasviði HÍ og doktorsnemi við Rommert Casimir stofnunina
um þróun sálmeina, Leiden háskóla í Hollandi

© Eyrún M. Rúnarsdóttir og Rúnar Vilhjálmsson

Niðurstöður eru í vinnslu. Vinsamlegast fáði leyfi hjá höfundum áður en
vísað er til þeirra

Öll börn eru mikilvæg

- Skýrt er kveðið á um réttindi barna óháð uppruna í Barnasáttmálanum
 - Hvernig tryggjum við jafnan rétt og stuðlum að jöfnun tækifærum allra barna?
 - Er staða ungmenna af erlendum uppruna kannski bara „nægilega” góð?
- Innlendar rannsóknir benda til að víða mætti gera betur
- Dýrmætar lexíur er að finna í reynslu annarra þjóða

Doktorsrannsóknin beinist að: Aðlögun ungmenna

- Menningaraðlögun er metin með hliðsjón af
 - líðan, lífsánægju og sjálfsmati, (sálræn aðlögun)
 - árangri í skóla, félagsfærni og hegðun (félagsmenningarleg aðlögun)
- Flókið samspil er talið geta skýrt aðlögun s.s
 - menning upprunasamfélags og móttökusamfélags
 - félagsleg staða,
 - stuðningur,
 - einstaklingsþættir
 - fjölskylda

Erindið í dag beinist að

lífsánægju og vanlíðan

- Ungmenni af erlendum uppruna borin saman við íslensk ungmenni
- Spurt er hvort lífsánægja og vanlíðan skýrist af uppruna og hver sé þáttur
 - **stuðnings** frá foreldrum og besta vini
 - upplifaðs **bekkarbrags**
 - **bakgrunns** (kyn, aldur, efnahagsstaða osfrv)
 - Stuðnings í samspili við uppruna; er þýðingin misjöfn?

Gögn og hópar

- Heilsa og lífskjör skólanema (HBSC)
 - Gögnum safnað skólaárið 2009-2010 meðal 11, 13 og 15 ára barna (6., 8. og 10. bekkur) á landinu öllu
 - 161 skóli, alls svöruðu 11.561 nemandi og voru heimtur 87%
 - Tungumál sem talað er á heimili var notað til að aðgreina hópa með erlendan bakgrunn
 - Íslenska: 10692
 - Pólska: 134
 - Asísk mál (Filippseyskt, Taílenska, Víetnamska): 127
 - Vestur-evrópsk (danska, finnska, sænska, norska, franska, þýska, enska): 169
 - Spurningalistar eingöngu á íslensku

Mælingar

- Háðar breytur:
 - Lífsánægja
 - Versta hugsanlega lífið - besta hugsanlega lífið. Mælt á stiga Cantrils á kvarðanum 0-10
 - Vanlíðan
 - Hversu oft hefur þú fundið fyrir einkennum vanlíðunar á síðustu 6 mánuðum? (spurt um 8 einkenni með 5 valmöguleikum frá 0=sjaldan eða aldrei upp í 4=hér um bil daglega). Meðalskor var reiknað fyrir verki (3 spurningar) og lagt saman við skor hinna 5 spurninganna.
- Óháðar breytur
 - Uppruni eftir tungumáli á heimili
 - Stuðningur frá vinum og foreldri (hærri stuðningur)
 - Hversu auðvelt áttu með að tala við eftirfarandi einstaklinga um það sem veldur þér áhyggjum?
 - **Bekkjarbragur:** 3 spurningar lagðar saman: 1) gaman að vera saman, 2) bekkjarfélagar vingjarnlegir og 3) taka mér eins og ég er
 - **Stjórnað fyrir bakgrunnspáttum:** Aldur, kyn, foreldrar án vinnu, fjölskyldugerð, efnahagsstaða (FAS).

Fjölbreytuaðhvarfsgreining - lífsánægja

	Skref 1		Skref 2		Skref 3		Skref 4	
	β	Beta	β	Beta	β	Beta	β	Beta
Pólska	-0.67**	-0.039	-0.23	-0.013	-0.02	-0.001	-1.09	-0.06
Asísk mál	-1.61**	-0.091	-0.79**	-0.043	-0.47**	-0.025	-1.83**	-0.099
Evrópumál	-1.28**	-0.085	-0.74**	-0.048	-0.55**	-0.035	0.022	0.001
Stúlka			-0.07*	-0.019	-0.024	-0.007	-0.03**	-0.008
8. bekkur			-0.35**	-0.095	-0.208**	-0.057	-0.21**	-0.06
10. bekkur			-0.79**	-0.213	-0.57**	-0.155	-0.57**	-0.16
Efnahagur			0.16**	0.134	0.11**	0.09	0.104**	0.09
Faðir án vinnu			-0.33**	-0.039	-0.27**	-0.033	-0.26**	-0.03
Móðir án vinnu			-0.24**	-0.048	-0.19**	-0.037	-0.19**	-0.04
Hjá einst. For.			-0.42**	-0.079	-0.34**	-0.065	-0.34**	-0.065
Hjá fósturfor.			-0.34**	-0.063	-0.32**	-0.06	-0.33**	-0.06
Hjá öðrum			-0.59**	-0.034	-0.55**	-0.032	-0.51**	-0.03
Stuðningur foreldra					0.5**	0.205	0.49**	0.201
Stuðn. vinar					0.07**	0.038	0.069**	0.038
Bekkjarbragur					0.233**	0.29	0.23**	0.28
For.stuðn x pólska							0.39*	0.073
Forstuðn x asísk							0.27	0.048
For.stuðn x evróp							-0.314	-0.07
Bekk.br x pólska							-0.097	-0.016
Bekk.br x asísk							0.22**	0.048
Bekk.br x evróp.							0.202**	0.047
R²	0.017		0.081		0.23		0.233	

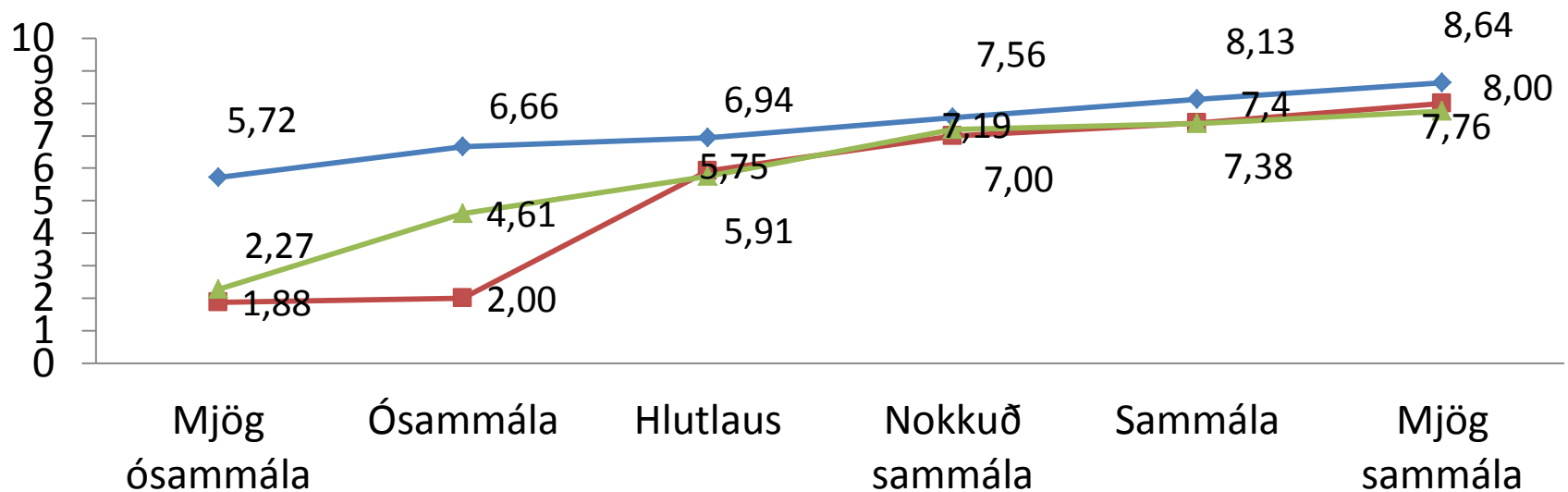
Fjölbreytuaðhvarfsgreining - vanlíðan

	Skref 1		Skref 2		Skref 3		Skref 4	
	β	Beta	β	Beta	β	Beta	β	Beta
Pólska	0.6	0.012	-0.22	-0.004	-0.96	-0.18	-0.62	-0.12
Asísk mál	3.59**	0.069	2.43**	0.045	1.48**	0.027	-5.13**	-0.093
Evrópumál	2.73**	0.063	2.02**	0.045	1.92*	0.042	-0.78	-0.017
Stúlka			1.34**	0.133	1.18**	0.12	1.19**	0.119
8. bekkur			1.00**	0.094	0.7**	0.07	0.7**	0.066
10. bekkur			1.85**	0.173	1.31**	0.124	1.3**	0.123
Efnahagur			-0.17**	-0.05	-0.04	-0.011	-0.041	-0.012
Faðir án vinnu			0.61*	0.026	0.42	0.018	0.46*	0.019
Móðir án vinnu			0.55**	0.038	0.4*	0.027	0.42**	0.028
Hjá einst. For.			0.996**	0.066	0.89**	0.06	0.87**	0.058
Hjá fósturfor.			0.98**	0.064	0.94**	0.06	0.92**	0.061
Hjá öðrum			2.47**	0.051	1.92**	0.039	2.18**	0.044
Stuðningur foreldra					-1.13**	-0.162	-1.16**	-0.166
Stuðn. vinar					0.07	0.013	0.055	0.011
Bekkjarbragur					-0.62**	-0.27	-0.61**	-0.26
For.stuðn x pólska							-0.23	-0.015
Forstuðn x asísk							2.49**	0.15
For.stuðn x evróp							0.96	0.074
Bekk.br x pólska							0.18	0.011
Bekk.br x asísk							-0.6**	-0.044
Bekk.br x evróp.							-0.25	-0.02
R²	0.009		0.062		0.169		0.171	

Lífsánægja eftir bekkjarbrag

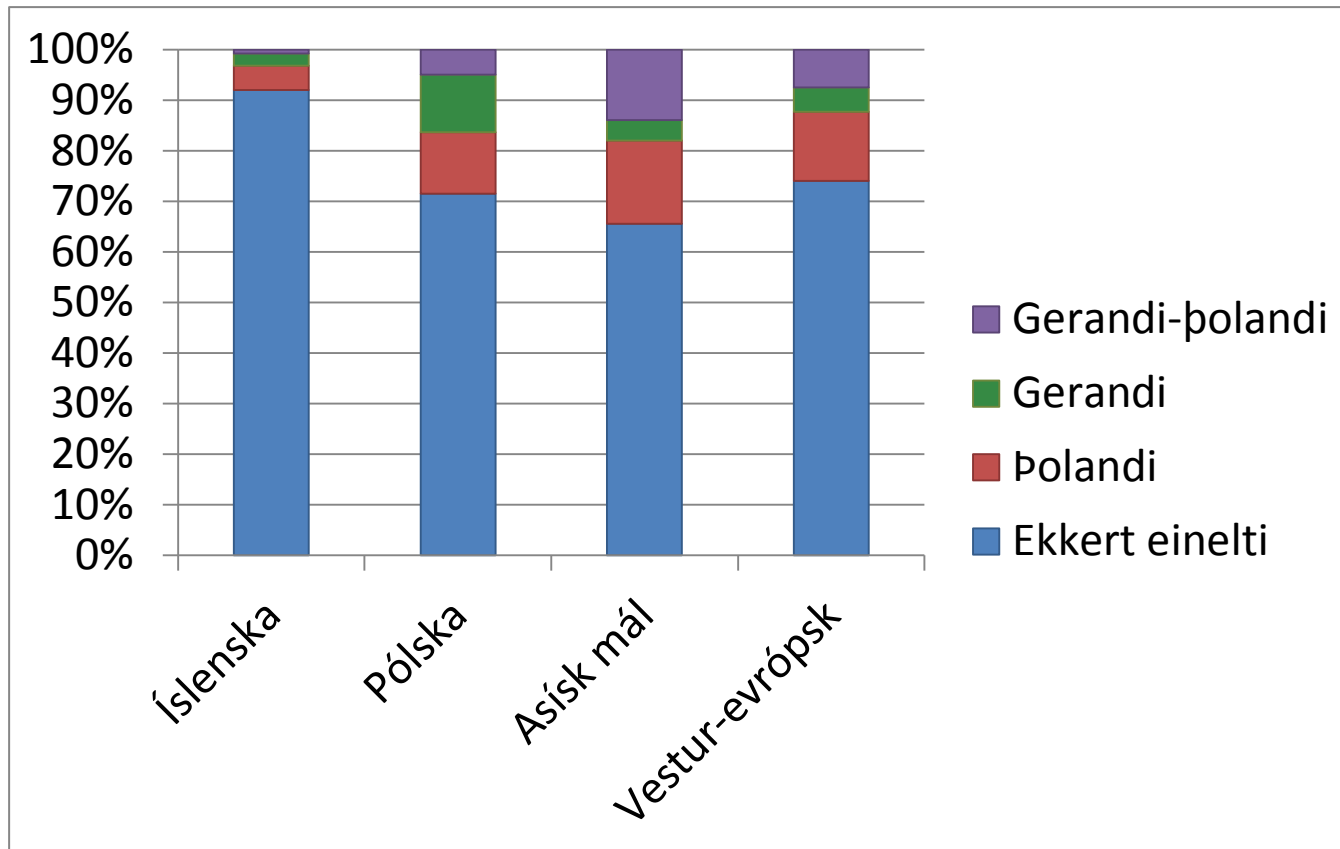
Marktæk samvirkni uppruna og brags án tillits til bakgrunnspátta

—◆— Íslenska —■— Asísk mál —▲— Vestur-evrópsk mál

Hversu sammála eða ósammála ertu þessu um þá sem eru með þér í bekk
1) Bekkjarfélögunum finnst gaman að vera saman, 2) bekkjarfélagar vingjarnlegir og 3)
taka mér eins og ég er

Algengi eineltis eftir tungumáli og aðkomu

Samanteknar niðurstöður

- Lífsánægja er síðri og vanlíðan meiri hjá ungmendum af erlendum uppruna en þeim íslensku
- Áfram munur á íslensku og þeim asísku og vestur-evrópsku þegar tekið er tillit til bakgrunns og stuðnings
 - Bakgrunnur (kyn, aldur, efnahagsstaða, fjölskyldugerð, atvinnustaða for.) ungmenna hefur nokkuð að segja um niðurstöðu og skýrir alveg upphaflegan mun á pólskum og íslenskum börnum
- Stuðningur og jákvæður bekkjarbragur hefur góð áhrif
 - Skiptir hópana mismiklu máli

Í skólanum

- Neikvæð upplifun á bekkjarbrag
 - Hefur meiri neikvæð áhrif á lífsánægju og líðan ungmenni af erlendum uppruna
- Einelti
 - Ungmenni af erlendum uppruna segjast frekar verða fyrir einelti
- Samkvæmt þessum niðurstöðum er staða í félagahópnum verulegt áhyggjuefni

Skýrar niðurstöður

- Ef til vil fátt hér sem kemur á óvart?
 - Pólsk börn standa betur að vígi en aðrir hópar
 - Félagsleg staða allra hópa síðri en íslenska hópsins
 - Gæta þarf þess að þjónusta og úrræði nái jafnt til allra
 - Kafa meira í nýrri gögn
 - hví eru asísku börnin verst sett? Hvaða bjargir í umhverfi barnanna skipta þau mestu máli? Hvernig er hægt að bæta stöðu þeirra í félagahópi?

Ég þakka áheyrnina!

Eyrún M. Rúnarsdóttir

emr@hi.is